

Duinvoetlaan 3, woonhuis

Adres	Duinvoetlaan 3
Postcode	2243 GK
Kadastraal nummer	H 2319
Naam	Saestum, voorheen Woudstede
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermd monument	1
Benoeming onderdelen complex	Woonhuis
Oorspronkelijke functie	Wonen
Datering/Bouwjaar	1915

Omvang bescherming

De bescherming betreft het WOONHUIS uit 1915 inbegrepen, maar van minder belang, is de serre uit 1922.

Het interieur maakt onderdeel uit van de bescherming voor wat betreft de oorspronkelijke indeling en detaillering.

Inleiding

Het woonhuis van het type landhuis is in 1915 ontworpen in Engelse landhuisstijl door architect F.A. Eschauzier en de bouwaanvraag werd door hemzelf gedaan. Het huis werd vervolgens bewoond door een vriend, W.K. de Brey. In 1922 tekende Eschauzier een serre ter uitbreiding van het pand aan de achterzijde in opdracht van de heer W.K. de Brey. De serre bestaat uit één bouwlaag met plat dak. De huidige garage stamt uit 2000 en is gebouwd naar ontwerp van Architectenburo Jac. van der Spek; dit werk verving de bestaande garage met schuur.

Over de architect

Frits Adolf Eschauzier (1889-1957), werd geboren te Den Haag in een gezin dat fortuin had gemaakt met een suikerplantage op Java. Na een jaar studie aan de Polytechnische School te Delft genoot hij van 1912 tot 1915 zijn opleiding tot architect aan de school van de Architectural Association te Londen. Dankzij de aandacht die er werd besteed aan de wisselwerking tussen vormgeving en uitvoering raakte hij hier waarschijnlijk vertrouwd met allerlei soorten materialen en hun bewerkingsmogelijkheden. De kennis en vaardigheid werden bepalend voor zijn werk. Zo ook de kennismaking met de landhuisarchitectuur van met name Sir E. Lutyens, die getypeerd werd door de hoge met siermetselwerk gedecoreerde schoorstenen, de zorgvuldige interieurbehandeling en de nauwe samenhang met de tuin.

Teruggekomen in Nederland ontwierp hij in 1915 zijn eerste huis aan de Duinvoetlaan in Wassenaar, in de nieuwe villawijk De Kievit. Hij ging er niet wonen, maar schonk het aan een vriend, accountant W.K. de Brey. Het landhuis 'Woudstede' toonde in de opzet met de centrale hal en de architectuur onmiskenbaar de Engelse invloed. Opvallend waren ook de grote ramen aan de achterzijde, in combinatie met het verder gesloten muurvlak, elementen die bepalend zouden worden voor zijn ontwerpbenadering.

Eschauzier vestigde zich in 1919 in Wageningen, waar hij met de architect P.J.W.J. van der Brugh het architectenbureau Van der Burgh & Eschauzier opzette. In 1924 verhuisde hij echter naar het meer centraal gelegen 's-Graveland, om zo zijn opdrachtgevers gemakkelijker te kunnen bedienen, van wie zich velen in de villaparken van Wassenaar, Den Haag en Het Gooi wilden vestigen. In Wassenaar ontwierp hij in 1921 voor S.W.A. Eschauzier een woonhuis en kwekerij Alpina aan de Raaphorstlaan. Na een brand in 1932 werd het huis weer naar zijn ontwerp herbouwd. Dit huis is inmiddels rijksmonument. In 1926 kwam het landhuis De Wijze Uilen aan de Katwijkseweg voor bankier L.M. Bax gereed.

In hetzelfde jaar onderbrak Eschauzier zijn werkzaamheden voor een eenjarige studie aan de Kunstgewerbeschule in Wenen, waar hij meer oog kreeg voor de toepassing van moderne technieken en een moderne ruimteopvatting. De leergang resulteerde in een soepeler lijnvoering en grotere veelvormigheid in zijn architectuur.

Met zijn ontwerpen voor de rooksalon van de prestigieuze M.S. Amsterdam (1936-1938) en later ook de M.S. Zaandam en M.S. Noorddam vestigde Eschauzier naam als interieurarchitect. Kort daarna raakte hij betrokken bij de verbouwing en uitbreiding van het Stedelijk Museum te Amsterdam.

Na de Tweede wereldoorlog bleef hij opdrachten voor landhuizen, een enkel kantoorgebouw en een kerk ontvangen. Vanaf 1949 combineerde hij zijn ontwerppraktijk met een buitengewoon-hoogleraarschap aan de Technische Hogeschool, waar hij zich inzette voor zowel een herwaardering van het sterk verwaarloosde vak Decoratieve Kunst als de oprichting van een aparte afdeling Industriële Vormgeving.

In Wassenaar ontwierp Eschauzier, samen met zijn medewerkers Bart van Kasteel en F. van den Berg in de jaren vijftig verschillende villa's onder andere aan de Schouwweg, de Backershagenlaan en de Jagerslaan.

Over de Kievit

Park de Kievit is vanaf 1911 ontwikkeld op voormalig grondgebied van landgoed Groot Haesebroek. De Exploitatiemaatschappij Park De Kievit en Wildrust onder directie van J.T. Wouters (1864-1932) en Joh. Mutters jr. (1858-1930) ontwierp de wijk tot in het detail, zoals het wegenplan, de verkaveling, de rooilijnen, de beplanting en de dwarsprofielen voor de wijk. De kavels varieerden in grootte en waren bedoeld voor vrijstaande villa's en twee-onder-een-kapwoningen. De bouw kwam vanaf 1912 op gang; het eerste huis was Villa Ebby aan de Duinweg 20. In 1914 ging de gemeenteraad van Wassenaar akkoord met het plan, waarvan de realisatie inmiddels al in gang gezet was. Om belangstellenden te trekken werd een aantal modelvilla's gebouwd, zogenaamde lokvinken, naar ontwerp van architect Joh. Mutters jr. De eerste lokvink stamt uit 1914 en staat aan de Duinweg 1. Prins Hendriklaan 7 is de laatste lokvink.

De parkachtig aangelegde villawijk heeft stedenbouwkundig gezien twee hoofdmomenten, te weten het Wilhelminaplein met daaraan de kerk (1923) en de vijver. Voor de aanleg van de vijver, die al in het eerste plan uit 1910/1911 voorzien was, werd gebruik gemaakt van de bestaande loop van de Kaswetering die hiervoor werd vergraven ter plaatse van de huidige vijver. Hoewel de weg aan de oostzijde van de vijver in eerste instantie Julianaweg heette, is de weg later omgedoopt in Vijverweg. De nadere detaillering van het stedenbouwkundige plan vond plaats in de ontwerptekening van 1918, die in hoge mate overeenkomt met de huidige situatie.

De Kievit maakt onderdeel uit van het van rijkswege beschermde dorpsgezicht van Wassenaar, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg'.

Stedenbouwkundige aspecten

Het huis ligt nabij de hoek van de Kievietslaan en de Duinvoetlaan en is met de nok evenwijdig aan de Duinvoetlaan gesitueerd.

Architectonische beschrijving¹

Het pand is opgetrokken vanuit een nagenoeg rechthoekige plattegrond, waarbij aan de achterzijde een boven de dakvoet uitgemetselde risaliet met steekkap is uitgebouwd. Het bestaat uit een bouwlaag met kap.

De symmetrisch ingedeelde voorgevel heeft een centraal geplaatste entree met een boven de dakvoet uitgemetseld dakhuis, voorzien van een schildkap. Het hoofddak is een zadeldak en is net als de overige kappen gedekt met rode, oud-Hollandse pannen. De houten dakkapellen zijn voorzien van met pannen gedekte schilddaken. Op de nok staat twee forse schoorstenen.

Het opgaand werk is in Vlaams verband gemetseld, waarbij sierlijsten en –werk in vormbaksteen en leipannen uitgevoerd is. Leipannen zijn ook toegepast bij lateien en lekdorpels, alsmede bij ventilatieopeningen en langs dakranden. Bovendien zijn lichter gekleurde vormbakstenen toegepast, bijvoorbeeld als omlijsting van spaarvelden. Bij de dakoverstekken zijn vlechtingen, houten consoles en opnieuw vormbakstenen en gebakken leien verwerkt. De twee schoorstenen zijn in siermetselwerk opgetrokken. De houten deuren, ramen en kozijnen hebben grotendeels hun oorspronkelijke grootte en (roeden)verdeling behouden. De kleurstelling van raam- en kozijnhout is gewijzigd.

Interieur

Het interieur bevat veel bijzondere en oorspronkelijke details, met onder meer houten deuren, korfboogvormige togen en lateien bestaande uit bakstenen rollagen met hanenkammotief in schoon metselwerk, royale Hall met veel houtwerk, open haard, zitelement en open houten trappenhuis, siermotieven en lagen in schoon werk in de vorm van leipannen, schoon werk van (vorm)baksteen bij de afwerking van muurplinten en schouwen, bakstenen kruisgewelf in schoon werk, tegelvloeren, en natuurstenen en bakstenen schouwen.

Waardstelling

Het woonhuis is vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische- en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de geschiedenis van de wijk De Kieviet in het bijzonder;
- vanwege de plaats die deze villa inneemt in het oeuvre van architect F.A. Eschauzier als eerste woonhuis en als eerste project na afronding van zijn studie;
- vanwege de vrijwel gaaf bewaarde hoofdvorm en eigentijds en typerend materiaalgebruik en detaillering van het exterieur;
- vanwege de detaillering en materiaalgebruik van het interieur;
- vanwege de ligging binnen en als onderdeel van een gebied met hoge stedenbouwkundige, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten dat van rijksweg beschermd is als dorpsgezicht, genaamd 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldondersteunende ligging aan de Duinvoetlaan, nabij de hoek Duinvoetlaan-Kievietslaan.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 26 april 2012; www.bonas.nl;
http://nl.wikipedia.org/wiki/Johan_Mutters;

Bewonersvereniging 'De Kieviet', 'Een eeuw Park de Kieviet 1910-2010', 2010;

Bontenbal, A., 'Landhuizen en interieurs: Landhuis 'De Wijze Uilen', Het Landhuis: Onze Tuinen met Huis en Hof, (1930) 718-720;

'Een Romantisch huis', Levende Kunst, (1918), 74-80;

Lit, R. van, et.al, 'Jong Monumentaal Wassenaar', 2003;

'Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965', 2007, uitgave Comité Open Monumentendag Wassenaar;

Scheffer, C., 'Jongere bouwkunst en stedenbouw, Wassenaar, provincie Zuid-Holland, 1993.

Werf, J. van der, 'F.A. Esschauzier 1889-1957. Een orde voor zintuigen', Rotterdam, 1999.

'Woonhuizen in Wassenaar', Bouwkundig Weekblad, (1957), 313-314.

Disclaimer

Deze redengevende omschrijving is door een onafhankelijke adviseur in architectuurhistorie, mevr. drs. M.J.C. Laméris van TasT, projecten voor tastbaar erfgoed, opgesteld. Aan deze omschrijving kunnen geen rechten worden ontleend. Het al dan niet opvolgen van de adviezen/toepassen van de omschrijving en op welke wijze valt geheel onder verantwoordelijkheid van de opdrachtgever c.q. degene die de adviezen opvolgt/de omschrijving gebruikt. Eventuele directe of indirecte gevolgen zijn op geen enkele wijze toerekenbaar aan de adviseur en/of TasT.